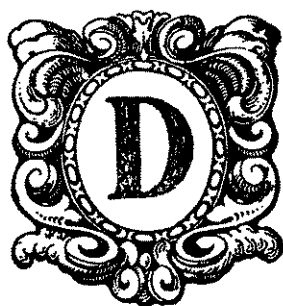

EL PROJECTE DE REFORMA DE LES CASES CONSISTORIALS

DESPRES de permanèixer constantment obertes durant més de tres centúries, les portes de les Cases Consistorials de nostra ciutat, establertes a la Plaça de la Constitució, han sigut tancades, i les oficines i demés dependències municipals que allí funcionaven, traslladades a l'ex-convent de Sant Francesc.

La causa determinant d'aquesta decisió presa fa poc per l'Excm. Ajuntament, és l'estat de ruïna en que es troba una part de l'edifici, i la necessitat, ja fa molt temps sentida, de donar major amplitut a les dependències per tal de poguer atendre degudament les exigències de l'administració pública, exigències que creixen a mesura que la nostra població va augmentant i acomodant-se a les normes de la vida municipal moderna.

L'acord prè per l'Ajuntament de procedir amb urgència a la reconstrucció de la Casa Comunal, ha plantejat un problema de gran importància que ofereix dos aspectes interessants: l'econòmic, i l'artístic. En quant al primer, no hem d'ésser nosaltres qui tracti d'escatir la capacitat econòmica de l'Erari Municipal en relació a les obres a realitzar; tasca és aquesta de l'exclusiva competència dels components de la

Junta Municipal de vocals associats, per ésser ells els qui es troben en possessió de tots els elements de judici indispensables per a fallar sobre aquest extrem. L'únic caire que'ns atrau i suggereix, és la part tècnica del projecte de reforma i a aquest extrem hem dedicat tota la nostra atenció, entenent que fent-ho així complim amb el deure de patriotisme inherent a tota publicació que, com aquesta REVISTA DEL CENTRE DE LECTURA, desitja, per damunt de tota altra cosa, la prosperitat i dignificació del poble on veu la llum.

La nostra vella Casa Comunal, és l'únic monument civil amb patina secular amb que Reus compta, i al nostre entendre precisava que'ls reformadors respectessin íntegrament l'austera arquitectura de la façana, fins al punt de que no es perdés cap dels detalls que li donen caràcter. Afortunadament, el Sr. Arquitecte Municipal, don Pere Caselles i Tarrats, avençant-se al nostre desig, ha concebut el projecte de reforma amb una sotmissió absoluta als cànons de l'estil arquitectònic que campeja en la façana de l'edifici actual, per quina encertada orientació ens és plaent de felicitar a l'esmentat funcionari.

Considerant que'l projecte de referència deu interessar a tots els conveïns que sentin amor per Reus, i tenint en compte que ha sigut presentat ja a l'Ajuntament, ens complavem en reproduir en el present número tots els gràfics de que es compona,

així com la erudita i documentada Memòria del Sr. Arquitecte Municipal.

MEMORIA

CONSIDERACIONS GENERALS.

Complint l'acord de l'Exm. Ajuntament, he procedit a l'estudi de la reforma de la Casa Comunal, prenent com a base la conservació de la façana en tot lo procedent de la construcció primitiva que data de començaments del segle XVII, i, per tant, de poc després de l'època gloriosa de l'Arquitectura plateresca espanyola, o sia de quan va venir altre estil més sòlid que aquell, denominat greco-romà, que és la fusió de la arquitectura característica d'aquells grans pobles. Aquest respecte a la construcció primitiva, porta necessàriament aparellada la restauració o substitució de tots aquells elements que necessaris siguin per a aconseguir el pur clacisme de que l'esmentat edifici municipal es troba avui mancat.

Capacitat de la importància i trascendència de la tasca que m'ha sigut encomanada, he procedit reposadament al meu comès, per dos capdals motius. El primer, perquè la planta de l'antiga Casa Consistorial no permet la solució del problema, ja que no ofereix prou espai per a dotar folgadament la nova obra de tots els elements que reclama la complexitat de la vida municipal en els temps moderns, a fi de que, quan menys, la nova casa pugui prestar tants anys de servei com ha prestat la vella, la qual des de l'any 1603 en que va ser clos l'arc de mig punt de la porta principal, fins avui, mitjançant certes reformes ha omplert els fins per què fou creada. Val a dir que en els darrers anys, ha resultat petita i pobra en relació a la volada assolida per Reus; tant és així que en visitar-la D. Francisco Pi i Margall, va dir als que l'acompanyaven,—diferents regidors i l'inscrut—que la Casa de la Ciutat, no era lo que corresponia a una població de la importància de la nostra.

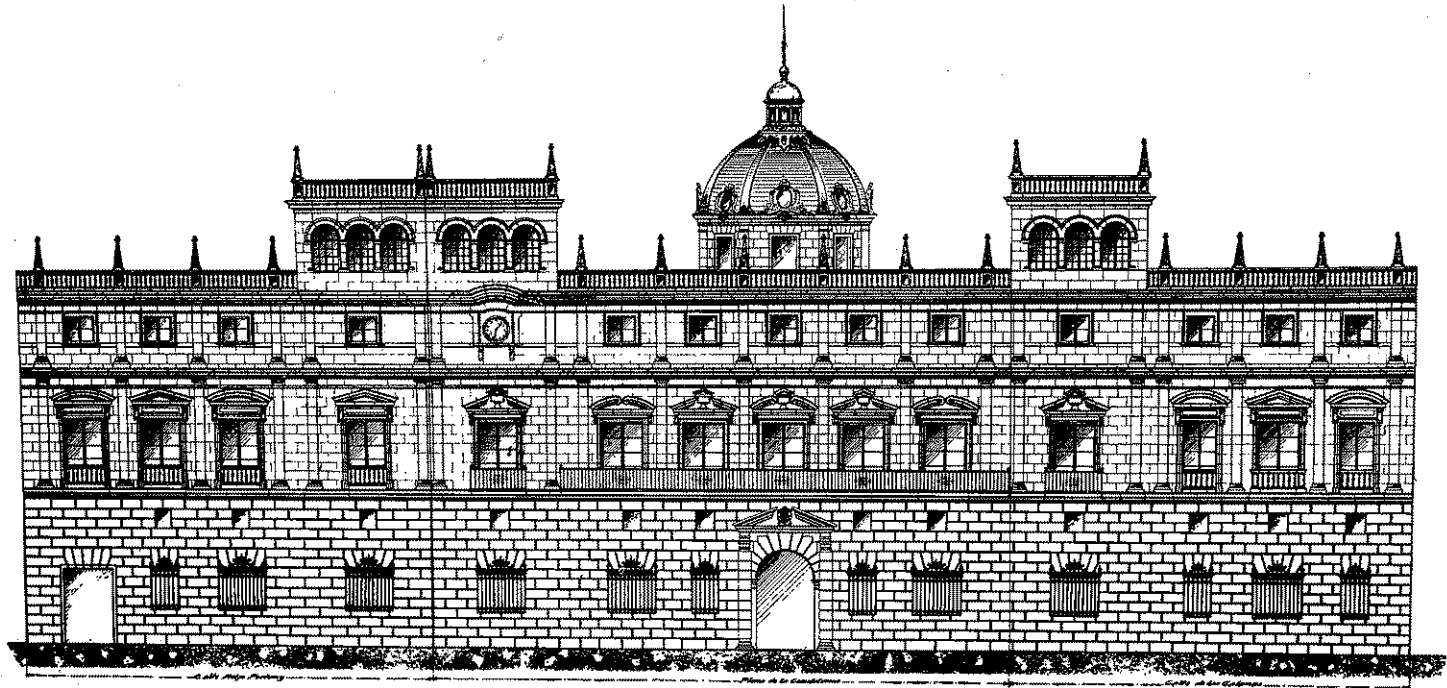
En segon lloc, he cercat solucions sense impaciències, perquè he tingut consciència plena de les extraordinàries dificultats que s'ofereixen a l'arquitecte en projectar la reconstrucció, reparació i restauració d'una façana tan original, que bé pot dir-se que en l'arquitectura greco-romana espanyola, és exemplar únic per la seva severitat i aspecte sobri; doncs si bé generalment les obres arquitectòniques d'aquest període tingudes per clàssiques, es caracteritzen per la seva fredor i rigidesa, la façana de la nostra Casa Comunal supera a tots els exemplars de l'arquitectura civil del segle XVII en quant a les esmentades característiques.

V. E. ha de dir si he sapigut vèncer les moltes dificultats amb que he hagut de lluitar. En lo que's refereix al primer aspecte del problema, no ha sigut possible donar-li solució dins l'espai limitadíssim de la Casa actual; per no moure'ns del perímetre de que disposem, seria necessari augmentar el número de pisos o plantes, i això no es recomanable donat el caràcter públic de l'edifici i l'obligada condició de conservar l'actual façana. Per tant, precisa ampliar la superfície de la planta amb les cases núm. 2 i 4 del carrer de les Galanes, que l'Ajuntament deuria adquirir sigui per gestió directa o per expropiació forçosa. En aquest darrer cas pot aconseguir-se fàcilment que sigui declarada d'utilitat pública l'ocupació de dits immobles. Amb l'adició de la superfície que ocupen aquestes dues cases, quedaria ben atés tot el pla de necessitats d'una Casa Ajuntament d'una població com la nostra.

No és aconsellable establir el Jutjat Municipal en el mateix edifici, perquè la duplictat de funcions exigiria una sèrie de noves dependències que l'espai sobre el que projecto no permetria establir.

En quant a la part de restauració i conservació de les línies de la façana, dec declarar que he fet tot el possible per a interpretar els trets actuals a fi de que serveixin de precepte en tot lo que's construeixi

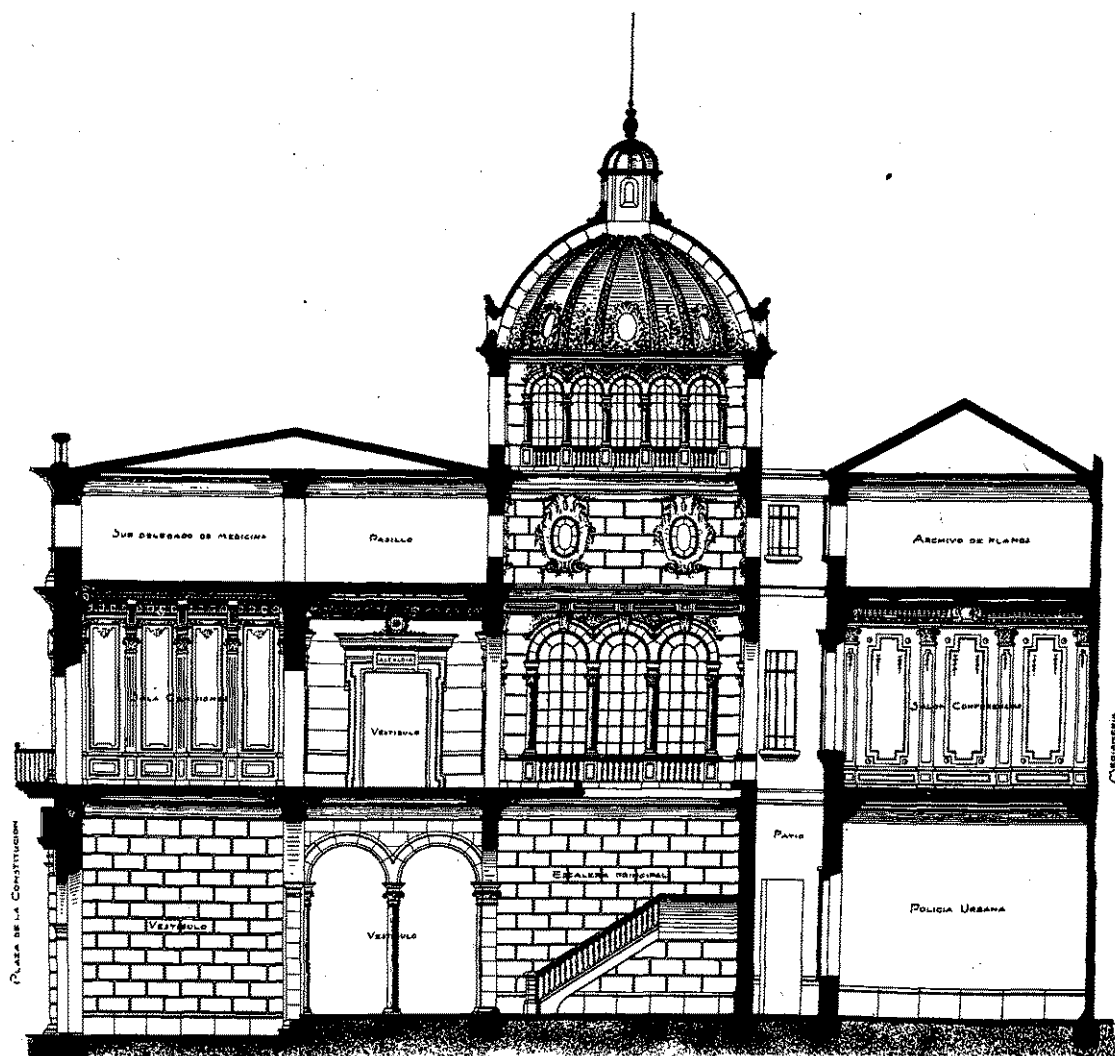
EL PROJECTE DE REFORMA DE LES CASES CONSISTORIALS

FAÇANES PRINCIPAL I SECUNDARIES

La primera de la Plaça de la Constitució, i les altres, del Carrer de les Galanes i Metge Fortuny

EL PROJECTE DE REFORMA DE LES CASES CONSISTORIALS

SECCIÓ TRANSVERSAL DE L'EDIFICI

de nou i en lo que's restauri. De totes maneres, no cal perdre de vista lo difícil de l'empresa, doncs l'època la senyala la mà que crea, no la que copia. Diu Violet-le-Duc, célebre arquitecte francès del segle prop passat, mestre dels mestres, en el seu célebre Diccionari raonat de l'Arquitectura francesa dels segles XI al XVI, pàg. 14, tom 8, que la paraula restauració i el fet de realitzar-se, és cosa moderna. En efecte: restaurar un edifici, no és conservar-lo, sinó retornar-lo al seu estat primitiu. Les idees de restauració daten de la segona meitat del segle XIX, segle que ha pretès, per regla general, restaurar edificis de l'edat mitja, operació difícilíssima que encara que sigui realitzada amb molta cura, mai donarà a l'edifici restaurat la pristina puresa de línies; sempre s'hi observarà l'empremta de la mà de l'home que ha realitzat el treball. Cap civilització ni poble de l'antiguitat, havia sentit la necessitat de la restauració dels seus vells monuments tal com s'ha practicat i es practica en els segles XIX i XX.

Tenint en compte les necessitats anteriorment exposades i vencent tots els obstacles amb que he topat, he procurat cenyir-me a les línies que creàren els autors de la façana de la Casa Ajuntament de Reus, que és citada per Caveda, en la seva Història de la Arquitectura espanyola, capítol 18, pàg. 475, com a obra dels arquitectes Joan Màs i Antoni Pujades, els quals imitaren les produïdes pel seu mestre Francisco de Mora, i aquest, a son torn, les de l'Arquitecte espanyol més notable del segle XVI, Herrera.

No he pogut trobar cap dada concreta referent a l'aspecte que oferia originàriament la nostra Casa Capitular, o sigui abans de l'aditament del remat actual, fet a mitjans del segle XIX. Aquest remat s'aparta completament de l'estil de l'edifici i per tant és indubtable que no va ésser projectat pels primitius constructors. Més, no avancem judicis, que no es aquest el lloc oportú per a ésser escatit aquest extrem.

DISTRIBUCIÓ DE SERVEIX - PLANTA BAIXA

Al simple exàmen de la planta baixa es veu que a la mateixa hi van emplaçats tots els serveis de Secretaria, Comptaduria, Pagaduria, Polícies, etc., en benefici del públic i dels mateixos negociats i dependències de que's compona la vida municipal, ja que és una aventatja manifesta el que's trobin tots concentrats en la planta de més fàcil accés.

Aquesta planta baixa te dues entrades: una de general, que és la mateixa d'ara, i que podrà ésser considerada porta d'honor, i altra de secundària o de servei, establerta al carrer de Metge Fortuny.

El trànzit inherent als serveis no burocràtics com els de policia, higiene, etc., es verificarà precisament per aquesta porta de servei, sense perjudici de que quan convingui es pugui utilitzar la porta de la Plaça de la Constitució.

PLANTA PRINCIPAL O D'HONOR

Aquesta planta està destinada a lo que podem dir-ne vida oficial de la corporació, i abarca des del Saló de Sessions, on els regidors exerceixen les seves funcions, fins al despatx de l'Alcalde-President, continent, demés una sèrie de dependències, de capacitat convenient, destinades a Comissions permanents, reunions de regidors, etc., i un ben estudiat enllaç de comunicacions entre les diferents dependències de la casa. Totes les habitacions tenen llum directa, sigui de les vies públiques sigui dels patis interiors, excepte el Saló de Sessions que té llum i ventilació cenital.

SEGON PIS

En aquesta planta hi ha solament dependències secundàries a les que el públic ordinàriament no té gran precisió d'acudir. Tals son les de Inspecció Industrial, Subdelegació de Medicina, Oficines tècniques municipals, etc.

MITJANS D'ENLLAÇ ENTRE LES PLANTES

Per a la comunicació i enllaç de les diverses plantes de la nova Casa Municipal,

poden utilitzar-se quatre mitjans: 1.er L'escala d'honor que acaba al pis noble o principal; 2.^{on} L'escala de servei del Carrer de Metge Fortuny; 3.er Altra escala de servei per a ús exclusiu dels senyors regidors a fi de que puguin entrar i sortir del Saló de Sessions amb perfecta facilitat i independència; i 4.^{art} L'ascensor elèctric que, com la Escala General de servei, unirà la planta baixa amb tots els pisos.

Convé indicar els motius perquè s'ha adoptat com a Escala d'honor una escala a trams i no la Imperial que sembla més pròpia dels edificis públics. En primer lloc cal esmentar la llei bàsica que presideix el desenrotllament de les escales imperials. Dita llei estableix el cànon immutable de que el tram únic d'entrada, ha d'ésser d'amplada doble a la que donguin, sumats, els dos bifurcats. Acceptant, doncs, per al càlcul, que aquests darrers tinguin dos metres, amplada mínima per a una escala del caràcter de la que's tracta, necessitava, sense comptar els replans, vuit metres d'amplada per altres tants de longitud, i afegint a lo apuntat els corresponents replans que al menys deurién ésser de dos metres cada u, resulta que eren necessaris per a una bona escala, dotze metres d'amplada per vuit de fons. Com que ni per la forma irregular del solar i menys per l'escassa superfície del mateix podia desenrotllar una escala imperial en bones condicions, abans de fer-ho en forma raquítica, he cregut preferible l'escala a trams descoberts la qual, decorant les voltes pels seus intrats, tal com ho fa l'arquitectura del renaixement espanyol, quedarà elegantíssima i espaiosa.

Altre motiu poderós ha fet que no s'adoptés l'escala imperial. La planta de la mateixa, o millor dit, la seva gran superfície, a l'exterioritzar-se per mitjà d'una cúpula, resultava de dimensions extraordinàriament grans en relació a la massa de l'edifici i, per tant, completament desequilibrada. Des de l'únic punt de mira que té l'edifici, o sigui des de la plaça de la Cons-

titució, la façana resultava aplastada per les dimensions colossals de la cúpula i'l seu tambor; perquè s'ha de tenir en compte en observar el projecte de façana, que encar que la mateixa abarqui tres carrers, l'únic punt de mira que té és el ja esmentat de la plaça de la Constitució i, per tant, des de dit punt s'ha de buscar l'harmonia que deu predominar entre les masses.

L'escala adoptada, va decorada en els seus diferents alçats, per una sèrie de galeries; unes que reben llum exterior, i altres que comuniquen amb les seves sales de passos perduts, a l'exterior de l'edifici, sales que uneixen les diferents dependències establertes al pis principal.

SERVEIS GNERALS

Els corresponents serveis generals d'higiene i comoditat s'han establert d'acord a les necessitats de cada pis.

DECORACIÓ

La decoració, serà objecte d'estudis parcials a fi d'adaptar-la al caràcter de cada dependència, i, per tant, s'anirà resolent a mesura que les necessitats i estat de les obres ho permetin. Se conservarà el marc de marbre d'entrada a l'antic Saló de Sessions, així com també la seva porta, ja que per la seva valor arquitectònica i arqueològica, mereixen figurar en el saló nou.

El material que s'emplearà per a determinats elements decoratius com son columnes, capitells, escales, galeries, etc., serà el marbre blanc o de color, segons sigui la seva aplicació. També s'emplearà el marbre per a la pavimentació del vestívol d'honor i solar de passos perduts. Els materials de construcció, siguin pedra, ceràmica, fusta, vidre, etc., seran de primera qualitat i rebran la decoració que els hi correspongui.

VENTILACIÓ I CALEFACCIÓ

S'establirà la calefacció i ventilació central d'aigua calenta en totes les dependències de la casa, adoptant-se en són dia, el tipus més modern i més convenient.

FAÇANES

Al simple exàmen del projecte de façanes, es veu clarament que es respecta la porta d'ingrés i tota la part de l'edifici procedent de la primitiva construcció, que data, com s'ha dit, de començaments del segle XVII; desapareixent el remat, els marlets esgraonats i tot el que s'hi va afegir a mitjans del segle XIX.

Com pot comprendre V. E., lo que més m'ha preocupat han sigut les obres de remat de la façana, tota vegada que's tracta de respectar la construcció antiga per a baixos i pisos primer i segón; es per xò que després d'haver estudiat l'emplaçament dels «vanos» en punts apropiats per a les necessitats interiors, he repetit la traça de les obertures o «vanos» en la mateixa forma i decoració que la construcció primitiva. Ja s'indicava al començament d'aquesta memòria, que al projectista d'una reforma se li presenten dificultats extraordinàries per a no malmetre l'escència d'un edifici d'època determinada, que no és la del reformador; i com que aquestes dificultats únicament es poden vèncer bevent en les fonts de les construccions anàlogues i de la mateixa època de la que deu reformar-se, a dites fonts he acudit amb l'esperança d'haver aconseguit donar al projecte que presento l'harmonia que deu campejar en tota restauració.

La primera idea del firmant va ésser estudiar un remat central, prenent com a centre el nexa de la porta d'entrada; però vaig haver de desistir del meu propòsit en convèncem de que cap construcció de l'època remata en tal forma. Aquesta forma de coronament d'edificis apareix un segle després, o sigui en el segon període plateresc, estil que cercava solucions artístiques dins del més pompós preciosisme. Abandonada, doncs, la idea, he recorregut a la construcció de dues torres laterals amb balustrades i pinàculs piramidals. Veiem el perquè he obtat per aquesta solució:

Les poques notícies que han arribat a mon coneixement respecte al terminal de

la façana de la Casa Ajuntament son tan confuses, que no poden donar llum sobre la forma que tenia. Hi ha qui suposa que devia acabar amb un ràfec, com les Cases Consistorials de Mallorca que són d'època contemporània a les nostres; però com que aquell edifici és de colosals proporcions, de gran altura, no resulta aplastat tal com hi resultaria el nostre. Això devia fer que per a donar-li l'esbeltés de que careixia, van adicionar l'actual remat, que, com queda dit, és d'estil diferent al del cos de l'edifici. Per aquestes raons, l'arquitecte que sotscriu no podia cobejar la idea dels restabliments de la teulada ja que ni les dimensions de l'edifici, ni les lleis d'estètica, elegància i bon aspecte de la nova façana, aconsellen aquesta solució, màxim quan la majoria dels edificis civils de l'època tenen un remat més vistent que la línia àrida que presenta un ràfec, encara que aquest estigui decorat per sota amb artístic artesonat.

A Catalunya existeixen pocs elements d'arquitectura civil del segle XVII que puguin ésser presos com a model. No hem trobat altres edificis de l'època, que la façana de la plaça de la Constitució del Palau de la Diputació de Barcelona, i el Colegi de Carles V, a Tortosa, en quins exemplars el remat està fet per mitjà de balustrades i pilastres piramidals. En canvi, com que al reste d'Espanya s'edificaren, en dita època, molts edificis públics que han arribat fins a nosaltres, allí hem trobat material abundós. Hem pres com a tipus exemplar d'edifici civil que acaba els seus angles de façana en torres quadrades, l'Alcàzar de Toledo, que començà amb l'estil plateresc espanyol, primera època, i s'acabà al segle XVII, amb torres laterals, sobries i austeres, i amb balustrades i terminals piramidals.

La torre del palau de Monterrei de Salamanca, encara que d'estil plateresc, ha sigut igualment objecte d'estudi per part del firmant, així com també ho ha sigut el palau de la Generalitat de Valencia que en

la seva part superior és un dels edificis de l'època, més elegants, senzills i monumentals d'Espanya. D'aquest edifici n'hem tret la idea de la torre i de la terminal amb balustrades a trams i pilastrons piramidals tal com se presenta lo més clàssic de l'època. De la mateixa manera acaben els edificis següents: L'arc de triomf de Burgos, erigit l'any 1592; les Cases Consistorials de Sevilla, que si bé en son conjunt son d'estil plateresc, la seva terminació, a començaments del segle XVII, ofereix les característiques anteriorment exposades. Ha sigut també base d'estudi i comparació la Casa Consistorial d'Osca, construïda en 1610-1612. Es un edifici que malgrat semblar vulgar a l'espectador indocte, és notable per més d'un concepte; és el tipus clàssic de l'arquitectura del renaixement, no a la manera castellana o andalusa; és el tipus especial aragonés, de la Coronilla d'Aragó, típic del país, simplicíssim i sever, flanquejada la seva façana per dues torres amb les arqueríes característiques d'aquella arquitectura civil aragonesa de quin estudi n'hem tret bon exemple per al nostre projecte, prenent-ne model per a totes les arcades de la torre i interiors de l'edifici.

També remata en forma parella el Palau de la Cansilleria de Granada, acabat tres anys abans que la nostra Casa Comunal, si bé aquell és més ric en decoració, com és propi del tipus andalus, però de línies molt similars als edificis que avui hem mencionat, i semblants també, encar que no tan sobris, a les de l'arquitectura regional. Més edificis hem estudiat encara: el Colegi de Santa Creu, de Valladolid, acabat el 1603, el mateix any en que començà la construcció de la nostra Casa de la Ciutat; en aquest edifici, tant el remat com els seus ornaments sobris i senzills es comporten com els dels edificis citats anteriorment, oferint, el de Valladolid, altra particularitat, o sigui que la porta d'entrada és de mig punt i amb almobillats, semblants a la de la nostra Casa Capitular. Trets iguals

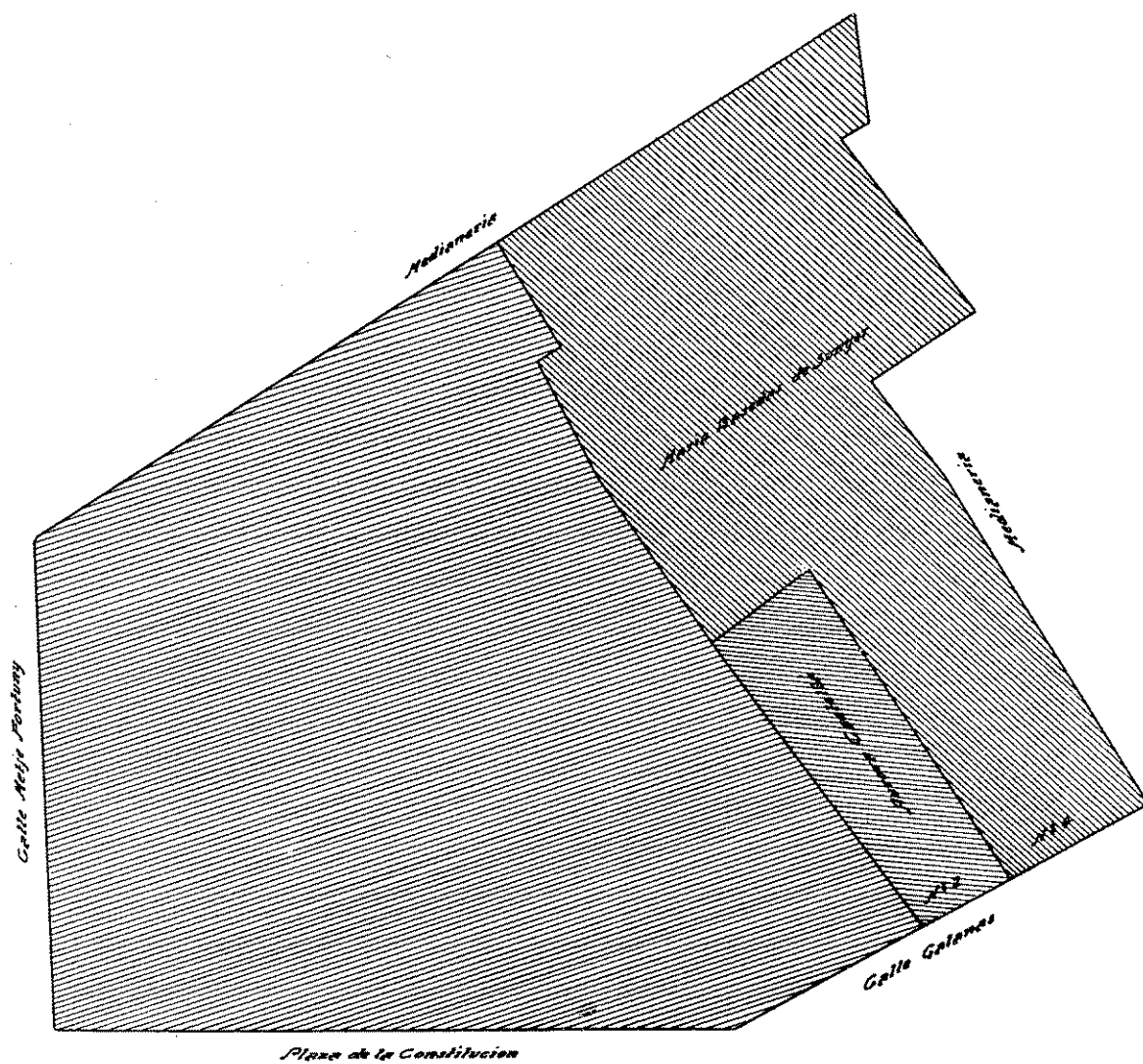
ofereix l'Universitat d'Alcalà d'Henares, terminada a començament del XVII, la qual acabà més aclassada que no començà. I per fi, com a edifici germà del nostre, hem estudiat la antiga Aduana de Valencia començada a principis del XVII i acabada en 1760, en temps de Carles III. Es un imponent edifici de façanes també apilastrades amb les obertures, amb frontons, tal com la nostra, i amb una graciosa coronació de balustres i pinàculs triangulars.

Tenint, doncs, en compte l'estudi de tots els edificis esmentats, que's bastiren a l'època del nostre, hem resolt d'una manera definitiva abandonar el ràfec, que'ns aplanaria la massa, per a adoptar el remat o coronament sobre la corresponent cornisa de balustrada amb pilastrons piramidals que dóna més esbeltesa i sensació d'elegància sense apartar-se del caràcter i tipus de l'època, com s'ha demostrat amb l'estudi comparatiu de les diferents construccions considerades com a models de la Arquitectura clàssica anomenada renaixement greco-romà-espanyol.

Precisa fer constar que no hem deixat d'observar l'arquitectura italiana de l'època del nostre edifici, especialment alguns palaus de Gènova, altres de Como i especialment varies construccions d'Urbino entre les que sobressurt el palau Ducal, en quin interior s'hi poden estudiar molts detalls de portes de metall amb marc de marbre, les quals recorden la que serveix actualment d'entrada al nostre Saló de Cent. Malgrat lo molt i bo que te Itàlia en arquitectura de l'època que'ns ocupa, no hem pogut o sapigut assimilar-nos-la per al nostre projecte. Reconeixem en ella, si es vol, més grandiositat, més riquesa, major volada en la concepció, pero no hi trobem la tranquil·litat de línies de les construccions espanyoles que hem estudiat, de les quals n'hem pogut acceptar amb facilitat molts elements per a l'obra de reforma que'ns ha sigut encomanada.

Justificat doncs el perquè el projecte apareix amb el seu coronament de balus-

EL PROYECTO DE REFORMA DE LAS CASES CONSISTORIALES

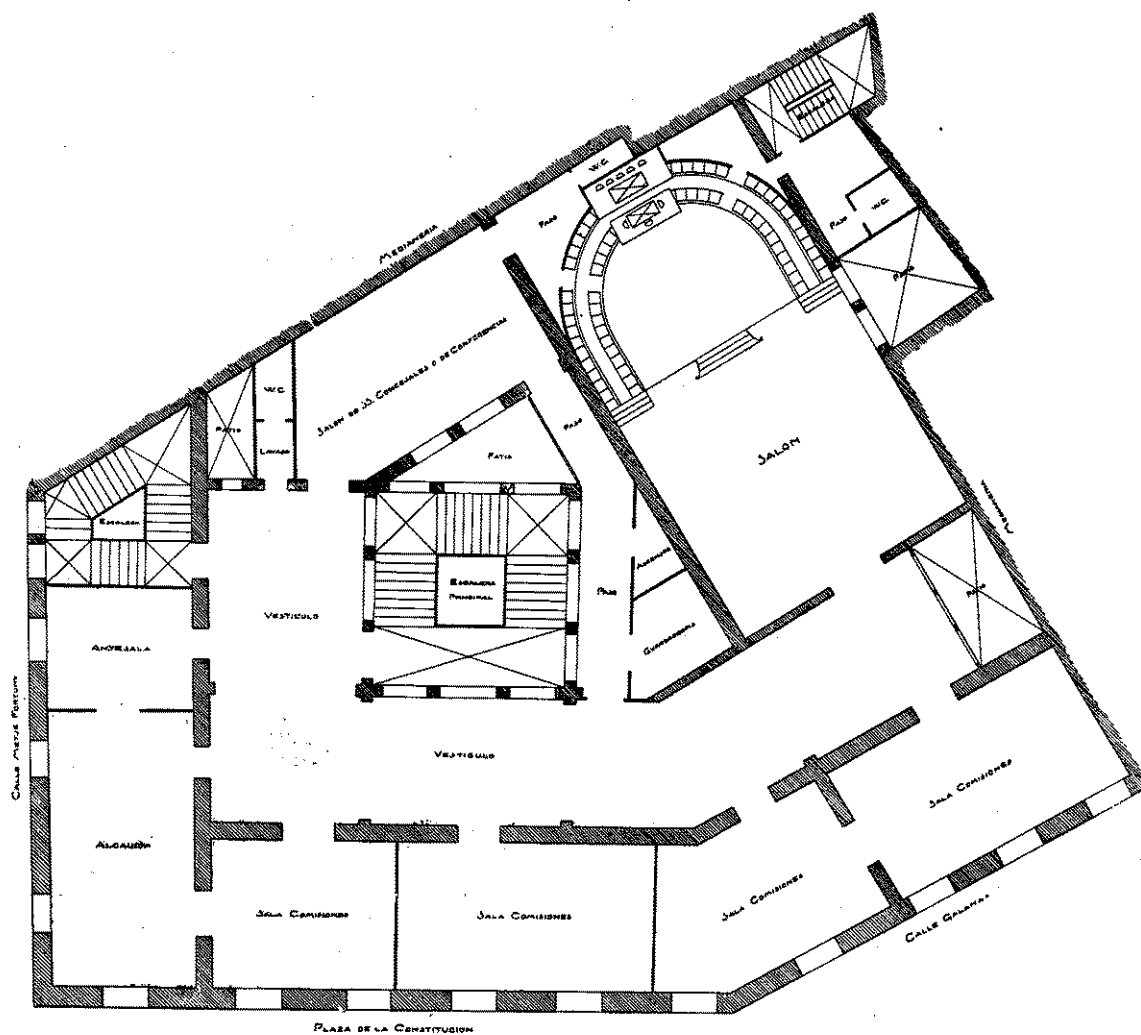
PLANTA PERIMETRAL

L'antic solar de la Casa Ajuntament i de les cases núm. 2 i 4 del Carrer de les Galanes

[illegible]

PLANTA BAIXA

EL PROYECTO DE REFORMA DE LES CASES CONSISTORIALS

PLANTA PRINCIPAL

The floor plan of the Casa de la Constitución is an irregular polygonal shape. At the top left, a staircase labeled 'ESCALERA' leads to an upper level. Below it is a large room labeled 'SALA DE REUNIONES, INSTRUCCION DE LOS MIEMBROS DEL CONGRESO'. To the right of this is a 'PASILLO' (corridor) leading to a central square area labeled 'ESCALERA PRINCIPAL' with radiating lines. Further right is another 'PASILLO' and a large room labeled 'SALA'. Below the main staircase area is a 'PASILLO' leading to three rooms: 'INSTRUCCION INDUSTRIAL', 'SUB-DELEGADO DE MEDICINA', and 'PLANTACION CULTIVO DE HORTALIZAS'. To the right of the central staircase is a 'PASILLO' leading to a 'Cuarto' (room) and a 'LIBRERIA' (library). At the bottom right is a large room labeled 'Audiencia'. The bottom boundary is a thick, patterned line labeled 'PARED DE LA CONSTITUCION'. The right boundary is a thick, patterned line labeled 'Calle Gaudí'. The top boundary is a thick, patterned line labeled 'Calle de la Constitución'. The left boundary is a thick, patterned line labeled 'Calle de la Constitución'. The plan includes various architectural details such as doors, windows, and structural columns.

— 192 —

tres i pinàculs, torres laterals, i arqueries, vegem ara com se desenrotlla el reste de imafrent que's dominarà des de la Plaça de la Constitució: Per a distreure la horitzontalitat del passamà de la terrassa i per a donar més moviment a les línies de la silueta, s'ha projectat una cúpula damunt de la caixa d'escala, solució anàloga a la adoptada en el Palau de la Diputació de Barcelona amb la mateixa finalitat que la que perseguim. Dita cúpula, que donarà llum a l'escala, l'hem adoptada fugint de les línies severes de la façana per a acceptar-ne d'altres més mogudes, més plateresques, més elegants, i no tan sobries ni fredes com el reste de la construcció. Es tracta d'un cos d'obra nova en la que l'Arquitecte, encar que no tingui llibertat absoluta de projectar el que bé li sembli, no és esclau d'unés línies pensades i meditates tres segles enrera. Per xò sense oblidar l'harmonia del conjunt, he adoptat l'estil renaixement espanyol més florit, més segle XVI, més plateresc, el qual tot i essent anterior al segle de la nostra façana, resulta una mica més alegre que'l d'aquella, a la que Cavedo calificà de greco-romana i que potser mereix millor la qualificació de greco-tascana-espanyola.

Les retxes que figuren en el projecte, les quals amb tot i prestar un servei de seguretat cauen de ple sots l'aspecte decoratiu, han sigut estudiades en els models existents a l'Alcàçar de Segovia, treball de cerralleria ferm i delicat que harmonitza perfectament amb les construccions del segle XVII.

Moltes més consideracions i dades podríem afegir a lo exposat; emprò em sembla que'l meu modest projecte està prou fonamentat per a que V. E. pugui fer-se càrrec del mateix. Amb tot, estic a la disposició de V. E. per a aclarir i ampliar tots quants extrems sigui necessari per a la complerta comprensió de la nova obra. Vull dir amb lo manifestat que el meu pro-

jecte és la darrera paraula que sobre la reforma pot pronunciar-se, i que s'ha d'executar estrictament tal com el presento? No. Lo projectat és la base de lo que deuen ésser les Cases Consistorials de Reus; però no hi ha dubte que a l'estudiar detalls de la façana, de l'interior o del conjunt, poden modificar-se en el sentit de millorament de cada u dels seus elements. Demés, en la realització de l'obra hi han de col·laborar, baix la direcció de l'Arquitecte Municipal, tots els artistes quin concurs sigui necessari, tals com esculptors, pintors, tallistes, etc., cercant-los entre'ls més acreditats a fi de poguer oferir a la ciutat un edifici digne de la mateixa. Això vol dir que a mesura que avenci la construcció, se presentaran a la aprovació de V. E. els projectes de detall dels elements de que's composi l'edifici, els quals, sense sortir-se del projecte general, donaran idea clara i minuciosa de tots els complements de l'obra.

Per a la perfecta intel·ligència del projecte, s'han traçat els següents plànols:

- 1.er Planta baixa a l'escala de 1×50 .
- 1.^{on} Planta principal a l'escala de 1×50 .
- 3.er Planta pis segon a l'escala de 1×50 .
- 4.^{rt} Planta perimetral de l'antic solar de la Casa Ajuntament i de les cases número 2 i 4 del Carrer de les Galanes. Escala 1×100 .

- 5.^{nt} Façanes principal i secundàries: la primera de la Plaça de la Constitució, i les altres, del Carrer de les Galanes i Metge Fortuny. Escala 1×50 .

- 6.^{se} Secció transversal de l'edifici. Escala 1×50 .

En quant al pressupost detallat, dec dir que consta entre la documentació lliurada per a que servís de base per a l'estudi del projecte d'emprèstit, que s'eleva a la quantitat de pessetes 453.969'66.

Tal és el projecte de Cases Consistorials que tinc l'honor de sotmetre a la aprovació de V. E.

Reus 12 juny 1923.

PERE CASELLES I TARRATS

L'Arquitecte Municipal